

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENECE

Cek. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6.

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Lažnivi odrešitelj

Postavimo se na stališče človeka ali stranke oziroma vseh tistih, ki simpatizirajo s sovjetskim režimom, ne zato, ker bi bili sami komunisti ali boljševiki po svojem političnem prepričanju in socialnem programu, marveč zato, ker so si od sodobne Rusije, ki je pomeda večstoletno carsko trinoštvo, obetali revolucijo vsega sveta v novo dobo socialnega in moralnega preporoda človeštva. Mesijansko kraljestvo čim večjega blagostanja vseh, v popolni enakosti in bratski vzajemnosti živeti bo rodilo novega človeka, ki se bo v takem družabnem redu povzdignil tudi do najvišje etične stopnje — tako so verovali prijatelji boljševizma, ki so ga gledali skozi prizmo svojega vseslavjanskega navdušenja in so bili prepričani, da bodo Ljenu in njegovi prijatelji kar nehoté v poletu ruske duše uresničili sanje največjih ruskih pisateljev, vidcev in učenikov. Marksistični program se jim je zdel le nekaka prehodna stopnja, ki jo bodo boljševiški vodje sami premagali na poti do nove resnično demokratične vladavine, v kateri se bo gnili zapad obnovil v luči človečanskih načel, ki so nam zasijali iz matuške Rusije: ex Oriente lux, tako se je glasil iz teh vrst vzklík radostnega navdušenja po oktobrski revoluciji pred dvajsetimi leti. Mož, v katerem so videli tistega, ki bo rusko revolucijo počlovečil, potem ko bo v pozitivnem delu pomiril valove njenega prvotnega zagona, in ki bo posledj pomagala v duhu nove demokracije obnoviti ves svet, je tovariš Stalin. Postavimo se torej na stališče teh simpatizerjev sovjetske Rusije in skušajmo doumeti čustva, ki morajo danes prijatelje boljševiške revolucije obhajati spričo moskovskega procesa.

Po dvajsetih letih skupnega delovanja v boljševiški vladavini je Stalin postavil na obtožni klop, s katere vodi pot samo na morišče, najvidnejše začetnike oktobrskere revolucije, tiste, ki so stali vsi na poveljniškem mostu ruske državne ladje in so skupaj z njim gradili stavbo sovjetskega režima tako v ideološkem oziru kakor na praktičnem področju. Potem ko se je s pomočjo dveh prejšnjih procesov iznebil Zinovjeva, Kameneva, Pjatakova, Radeka in dvajsetice drugih komunističnih prvakov, je Stalin sedaj sklenil spraviti s poti prvo, najboljšo garnituro boljševizma, ki je Ljenu pomagala strmoglaviti carizem. In dočim je pustil maršala Tuhačevskega, admtrala Orlova in podadmirala Šiškova ter njihove prijatelje ustrčiti po tajnem sodišču, je sedaj svoje prve tovariše v borbi za proletarsko državo eden in dvajset po številu, pustil soditi pred avditorijem vsega sveta. Buharin ni bil samo prvi in najavtoritativnejši teoretik ruskega komunizma, marveč bi bil postal tudi vodja ruske države, če ne bi bil Stalin prepričan, da je skoraj nemejeno polnomočje zaupal nadzorstvo nad notranjim političnim položajem in razpoloženjem sovjetske Rusije, od katerega je v toliki meri odvisna varnost in mir države. Rosenholz je dolga leta vse od začetka vodil zunanjo trgovino sovjetske Unije, Grinko je bil minister za finance, Hodžajev pa predsednik uzbekške republike, ki se je sama pred dvajsetimi leti podala pod varstvo USSR, da bi bila članica velike svetovne socialistične unije vsega sveta. Poleg teh pa so sedeli na zatožni klopi najuglednejši zdravniki sovjetske Rusije, med njimi eden prvih specialistov medicinske vede na svetu, obtoženi, da so poleg dveh političnih prvakov režima zastupili oziroma vedoma in namenoma z zdravilnimi metodami, ki so morale povzročiti smrt, spravili s poti njihovi zdravniški skrbni in negi zaupanega pisatelja Gorkega in njegovega sina!

Če je taka obdolžitve znanstvenikov strahotna, pa niso nič manj sramotni zločini, katerih so bili obtoženi politični delavci, ki jim je Stalin namenil kroglo in hrbet. Vsi, neizvzemši Buharina, so morali dati odgovor za veleizdajo, češ, da so se zarotili zoper državo, da bi strmoglavili njeno vrhovno vodstvo in obstoječi politični sistem ter socialni red, in sicer s pomočjo tujih velesil, katerim so nameravali odstopiti velik del ruskega teritorija na zapadu, jugu, v osrednji Aziji in na Daljnem vzhodu. Niso se pomišljali dajati zunanjim sovražnikom USSR zaupna obvestila ter sklepiti dogovore z inozemskimi vojaškimi in civilnimi špijoni, kakor se tudi niso ustrašili pred sabotažnimi in terorističnimi zločini v državi sami, da bi oslabili njene finance, razušili promet in motili proizvodnjo najbolj potrebnih produktov za prehrano. Če vsemu temu dodamo še zločine, ki jih je Stalin naprtil v prejšnjih procesih vrhovnemu šefu generalnega štaba rdeče armade in brodivja ter celi vrsti njenih poveljnikov, ki so vsi morali v smrt kot izdajalci, ki so se zvezali za slučaj notranje revolucije z zunanjim sovražnikom, da njegovim armadam odpro vrata v Rusijo — potem je slika šele kolikor (Nadaljevanje na II. strani.)

Na ultimatum Nemčije Schuschnigg odstopil Nemške čete zasedajo Avstrijo

Dunaj, 11. marca. c. Ob 19.45 je zvezni kancler dr. Schuschnigg objavil po radiu, da je moral odstopiti. Kancler se je poslovlil z ganljivimi besedami in je povedal, da je njegov odstop zahtevala nemška vlada v ultimativni obliki. Če ne bi odstopil, tedaj bi nemške čete vkorakale na avstrijsko ozemlje. Ultimatum je potekel ob 17.

Potek dogodkov

Dogodki tega v avstrijski povojni zgodovini najusodnejšega dne so se ves dan razvijali zelo dramatično. Avstrijska vlada je bila danes ves dan zbrana in posebno notranji minister Seyss-Inquart se je trudil najprej v smeri, naj avstrijski kancler dr. Schuschnigg odgodi plebiscit, ki ga je napovedal za nedeljo. Toda po vesteh, ki so se razširile okrog poldneva, se je dr. Schuschnigg še dobro držal in ni nameraval popustiti niti v tem vprašanju. Avstrijska vlada pa je po nekaterih vesteh, ki se niso potrdile, že zjutraj iz Berlina sprejela ultimatum, da mora biti nedeljsko glasovanje odloženo, da mora biti sestavljena nova vlada, v kateri bi imeli narodni socialisti večino. Tudi v vsej državni in deželni upravi bi narodni socialisti morali dobiti v roke vsa odločilna mesta. Iz Berlina je bilo že sporočeno, da poteče ultimatum ob 17. uri.

V mestu samem in v Avstriji so se vesti o ultimatu nemške vlade razširile nekako ob 16. uri. Nemške radijske postaje so medtem objavile, da se zbirajo ob avstrijsko-bavarski meji SA oddelki in pa motorizirani oddelki nemške armade, ki se pripravljajo, da vkorakajo v Avstrijo.

Ko so v Berlinu povpraševali o tem, ali so resnične te vesti nemških radijskih postaj, so tam izjavili, da uradni razlogi opravičujejo zbiranje nemških čet na avstrijski meji, ker je pričakovati strastnega in nemirnega razračunavanja v Avstriji. Vest, ki naj bi jo objavile nekatere nemške postaje, pa da ni resnična.

Čim bolj se je bližala usodna sedemnajsta ura, tem bolj je naraščala napetost po vsej Avstriji. Lahko se reče, da se je avstrijska vlada obupno obračala na vse strani za pomočjo, da bi zvedela, kako bodo druge države pristale na sklepe, ki se pripravljajo.

Medtem pa se je vlada pripravljala tudi sama na odpor s sredstvi, ki so kmalu morala pokazati, kako brezupen je njen položaj. Tako so opoldne objavili mobilizacijo rezervistov letnika 1915. Vsi letniki bi morali jutri v vojašnico na kratke vojaške vaje. Iz Gradišanske in iz Tirolske so prepelevali vladi zveste čete na Štajersko in v Linz.

Rim naj pove...

Avstrijska vlada je seveda najprej iskala izhoda v Rimu. Zahtevala je jasna pojasnila od rimske vlade. Iz Rima je prišel odgovor, da bi italijanska vlada morebiti bila pripravljena posredovati med Nemčijo in Avstrijo zaradi nastalega spora o glasovanju. Italijanska vlada je baje sporočila na Dunaj, da bo posredovala med Berlinom in Dunajem v tem smislu, naj se glasovanje odloži.

V tem vprašanju pa nastopa najbrž tako imenovana tragična krivda današnje avstrijske zaloge. Ko je Avstrija pristala na italijansko posredovanje, to je, da odloži glasovanje v Avstriji, je Nemčija morala svoj ultimatum z vednostjo ali s pristankom Italije razširiti tudi na zahtevo, da mora tudi kancler Schuschnigg odstopiti.

Ob 17. uri odločitev o odložitvi glasovanja še ni padla. Ob 17. uri bi tudi moral poteči ultimatum. Ob tej uri so se nekako tudi končali v Londonu razgovori med Chamberlainom in von Ribbentropom. Po Petro izrazil razširjenih vesteh se je Chamberlain zelo ostro izrazil proti von Ribbentropu zaradi nemškega postopanja z Avstrijo.

Včerašnje demonstracije

Dunaj, 11. marca. b. Danes popoldne je prvič nastopila večja skupina organiziranega delavstva v akcijo. Na Ringu pred zgradbo državne opere in na Kärntner Strasse so delavske skupine pele patriotične pesmi in burno vzklikale Schuschniggu. Pa tudi narodni socialisti so demonstrirali na mnogih krajih I. okraja. Po mestu so priredili delavci številna zborovanja, kjer so imeli voditelji dolge govore. V svojih govorih so zagovarjali Schuschniggovo politiko in apelirali na delavstvo, da ga podpira.

Po včerašnjih dogodkih, ki so jih spremljali krvavi spopadi med dvema sovražnima političnima strujama, je bilo danes na Dunaju relativno mirno. Pretekla noč bo ostala Dunajčanom dolgo v spominu, kajti spopadi so bili resni in je bilo ranjenih nad 60 oseb, od njih 5 zelo težko in so jih morali z avtomobilom prepeljati v bolnišnico. Ob spopadih je bilo demolarjenih tudi mnogo trgovin, zlasti židovskih. Vsekakor je značilno, da so se delavci snoči pojavili na ulicah v večjem številu in da so se med seboj pozdravljali z dvignjeno pestjo ter se povsod energično uprli narodnim socialistom.

Proti poldnevu so narodne socialiste iz eredišča mesta potisnili oddelki delavstva. Na Ringu so delavski govorniki vabili nato meščanstvo, da naj v nedeljo glasuje enotno za neodvisno Avstrijo.

Sploh pa je delavstvo zopet zelo stopilo v ospredje. V cestni železnici in povsod so javno nosili znake s tremi etrelicami in se tudi javno pozdravljali s pozdravom ljudske fronte: to je s pestjo dvignjene desnice.

Člani domovinske fronte so danes popoldne priredili veliko manifestacijo. V velikih tovornih avtomobilih so se vozili po dunajskih ulicah, mahali z zastavicami in metali letake.

panja z Avstrijo. Jasno mu je dal vedeti, da Anglija ni desinteresirana na dogodkih v Avstriji in srednji Evropi. Toda pri teh besedah pa se je angleška jeza najbrž tudi ustavila. Od tod naprej je Nemčija lahko postopala v ostrejšem in širšem smislu, to je v takem smislu, ki ga je angleška neodločnost dovoljevala Nemčiji v tolikšni meri, da je na razvoj dogodkov po 17. uri morala najbrž pristati tudi Italija. Kajti po dogodkih sodeč, ki sedaj slede, Italija ni mogla ali pa ni smatrala za potrebno preprečiti Schuschniggovega padca.

Ultimatum podalšan za 2 in pol ure

Po 17. uri se je na Dunaju zvedelo, da je nemški ultimatum podalšan do 19.30. Kmalu po pol 6 je Schuschnigg odšel k Miklasu, da se z njim posvetuje o obsegu razširjenega nemškega ultimata, to je o prenosu vlade in o svojem odstopu. Ves čas so se posledje vodili pri predsedniku Miklasu. Tako je bila ob 18.30 objavljena vest, da je nedeljsko glasovanje definitivno odloženo. Toda ta odločitev kanclerja Schuschnigga je bila že prepozna. Nadaljevati se je morala v zadnji uri od 18.30 do 19.30 ena najhujših diplomatskih borb. Začela se je borba za kanclersko mesto. Kancler Schuschnigg je še pričakoval, da bo prišla od nekega pomoči in da se bo lahko vzdržal. Položaj v vsaki minuti je moral biti dragocen.

Kako huda je morala biti ta borba, se vidi najbolj iz tega, da so ob 19 se poročali iz Prage v Pariz, da se je kancler Schuschnigg rešil in da ne bo odstopil. Obratno pa se je v istem času iz italijan. virov že moglo izvesti, da je Schuschnigg že odstopil. Ob 19.30 je potekel rok za nemški ultimatum in ob 19.35 je Schuschnigg po radiu že lahko prečital svoje poslovilno pismo avstrijskemu narodu.

In velesile?

London, 11. marca. c. V Londonu so tudi že obveščeni, da Nemčija zbira čete na bavarski meji. Angleška vlada je ves dan neprestano v stiku s poslanstvom na Dunaju in s francoskim zunanjim ministrstvom. Stalni diplomatski svetovalec sir Robert Vansittart je sprejel opoldne avstrijskega poslanika barona Frankensteina in se z njim pogovarjal nad eno uro.

Ko je bil nemški zunanji minister Ribbentrop pri angleškem zunanjem ministru lordu Halifaxu, je slednji vprašal nemškega ministra, če je nemška vlada voljna dati zagotovila, da se ne bo pod nobenim pogojem vmešavala v avstrijski plebiscit, je von Ribbentrop odgovoril, da takšnega jamstva ne more dati. Stališče nemške vlade še ni določeno. Nemčija želi, je dejal Ribbentrop, da bi z Anglijo dosegla prijateljske odnose in je pripravljena Angliji dati velike ugodnosti, ako bi se angleška vlada popolnoma odločila od srednje Evrope in Nemčiji prepuščala, da sama uredi svoje odnose s srednjeevropskimi državami brez tujih posredovanj. Nemčija bi rada srednjeevropska vprašanja, to je svoje odnose do Avstrije in Češkoslovaške urenila prej, preden bi stopila z Anglijo v pogajanja. Toda lord Halifax je odvrnil, da se angleška vlada prej ne bo pogajala, dokler od nemške vlade nima zagotovila, da bo pustila pri miru srednjo

V Salzburgu je po sinočnjih spopadih med narodnimi socialisti in domovinsko fronto davi nastal mir. Javna poslopja straži vojaštvo. Iste ukrepe so obustila izdala na Dunaju in v drugih mestih. Studente izklovalnih šol so proglasili stavko in korakajo v skupinah po ulicah in prepevajo narodnosocialistične himne. Danes opoldne je bila v Innsbrucku velika narodnosocialistična manifestacija. Policia je energično nastopila in razgnala množico. Na ulicah so razpeli boječe žice. Na trgu pred občinskim poslopjem stoje strojnice. V mesto so prispeli oddelki prostovoljne milice z Dunaja, ki so jih mobilizirali, da bodo vzdrževali red.

Tudi v Gradcu in drugih pokrajinskih mestih je prišlo do številnih spopadov, ki so povzročili težko ozračje. V vseh primerih so izživali narodnosocialistični elementi. Narodni socialisti so dobili nalog, da povzročijo zmedo med patriotičnim ljudstvom ter po možnosti preprečijo plebiscit, ker se zavedajo poraza. Istočasno ko pristasi obeh tabarov obračunavajo spore v pouličnih spopadih, pa se voditelji med seboj pogajajo in posvetojujejo. Narodni socialisti imajo nalog, da preprečijo plebiscit.

Policia v Innsbrucku je v popolni pripravljenosti. Prebivalstvo prireja manifestacije in manifestanti pojejo po ulicah neprestano nacionalno socialistične himne in vzklikajo Hitlerju. Malo pred 12. uro so zaprli skoraj vse trgovine, da se prebivalstvo udeleži velikega narodnosocialističnega shoda. Z mnogih poslopj vihrajo zastave s kljukastim križem.

Avstrijska vlada je poklicala pod orožje v začetku preteklega tedna dva letnika, tako da zdaj razpolaga s tremi letniki rezervistov, ki bodo imeli nalog, da z efektivnimi silami obvarujejo mir v Avstriji.

Seyss-Inquart naznanja prihod nemške vojske

Dunaj, 11. marca. c. Avstrijske radijske postaje zvečer po 8. uri objavljajo od časa do časa kratek govor notranjega ministra Seyss-Inquarta, v katerem poziva vse prebivalstvo v Avstriji, naj ohrani mir, vabi narodne socialiste, naj podpirajo izvršilne oblasti pri ohranitvi reda in miru v državi. Notranji minister posebno poudarja, da bi bilo nesmiselno, če bi se kdo hotel kakorkoli upirati proti četam nemške armade, ki bodo počasi zasedle avstrijsko ozemlje. Notranji minister izjavlja nadalje, da je izdal ukaz vsem izvršilnim oblastem, da se tudi oni pod nobenim pogojem ne smejo upreti nemškim četam, ki bodo vkorakale v Avstrijo in jo zasedle. Sleherni odpor proti nemškim četam bi bil popoln nesmisel in bi dovedel samo do nepotrebnega prelivanja krvi. Svoj govor zaključuje minister Seyss-Inquart z besedami: Vzdržite!

Avstrijske radijske postaje bodo ponavljale ta govor še večkrat v teku noči. Ob trenutku, ko to poročamo, je Seyss-Inquart še vedno omenjen kot notranji in varnostni minister. Od nikoder se še ni potrdila vest, da je postal že avstrijski kancler.

Iz poročil, zbranih na poklicanih mestih, sklepajo, da ni izključeno, da bo zapovedano marsikaterih čet na Bavarskem. Vendar izjavljajo, da se to gibanje čet ne more izvršiti od danes do jutri, ker so potrebne daljše priprave in ker bi bilo prav tako potrebno, da se čete, ki bi odšle na mejo, nadomeste z drugimi četami. Toda doleži ni zabeleženo nobeno gibanje čet.

Dr. Schuschnigg je podal ostavko. Kanclersko dolžnost opravlja dr. Seyss-Inquart.

Nemške čete prihajajo

Dunaj, 11. marca. TG. Nemške čete so prekorale avstrijsko mejo ob reki Innu in pri Pasavi ter prodirajo vzdolž obeh rek proti Dunaju. Ob uri, ko poročamo, se nahajajo še 200 km od Dunaja. Nemške čete so vse motorizirane.

Monakovo, 11. marca. AA. (Reuter.) Danes popoldne se je začelo gibanje nemških čet. Na tisoče in tisoče vojakov z lahkim topništvom maršira proti avstrijski meji. Prebivalstvo ob glavnih cestah izjavlja, da so že preteklo noč neprestano pošiljali čete proti meji. Rekvirirani so konji in vozovi. Vse kaže, da se je glavni štab armadnega zbora iz Monakovega preselil, ker je bilo poslopje štaba danes zaprto.

Avstrijska meja, 11. marca. Vsa avstrijska meja je strogo zastražena. Vsi prehodi so polni vojaštva in hitlerjevskih bojovnikov. Le železniški promet se razvija skoraj nemoteno. Osebnih preiskave so natančne. Potniki pripovedujejo, da so vsi avstrijski kolodvorji polni čet in da in SS hitlerjevskih oddelkov v uniformah ali z nažvi na rokavih. Po hišah vihrajo zastave s kljukastim križem. O vrodu nemških čet v Avstrijo ni mogoče zvedeti nobene podrobnosti. Tudi ni znano, kje so nemške čete prekorale mejo in katere kraje so že zasedle. Neki potnik pravi, da se Nemci že nahajajo v Salzburgu.

Evropo. Ribbentrop je ostal v zunanem ministrstvu tri in pol ure. Še ko je bil pri lordu Halifaxu, je Ribbentrop dosegel brzopet iz Berlina, v katerem ga državni kancler Hitler poziva, naj se nemudoma vrne v Berlin, ker bo nemška vlada sprejela važne sklepe glede avstrijskega plebiscita. Pred svojim odhodom je Ribbentrop še obvestil angleškega zunanjega ministra, da bo Nemčija v bližnji bodočnosti stavila gotove predloge glede češkoslovaške (avtonomija za nemško narodno manjšino). Angleška vlada naj posreduje pri Franciji, da bi pritisnila na Prago v takem smislu, da bi bili nemški predlogi tamkaj sprejeti in uvaževani — v veliko miru.

Velikemu pozornost je v Londonu zbudilo dejstvo, da je Chamberlain na poslovilni sestanek s von Ribbentropom povabil skoraj vse člane angleške vlade. Chamberlain je na to konferenco povabil celo še nekatere vidnejše osebnosti izven vlade, med temi tudi Churchilla.

Pariz, 11. marca. c. V Parizu je zanimanje za vladno krizo stopilo popolnoma v ozadje. V vseh parlamentarnih krogih govore samo o dogodkih v Avstriji. O krizi se sploh ne govori. Tako je poslanski klub desnice »Alliance democratique« izglasoval resolucijo, v kateri zahteva, da naj vsi podpro enotno vlado Francozov brez ozira na osebe, ki bi bile tej vladi na čelu.

Pariz razburien

Berlin, 11. marca. AA. V nemških političnih krogih izjavljajo, da smatra Nemčija posledj sporazum v Berchtesgaden, kakor da ga ni in da si pridrži pravico, da izvaja iz tega dejstva vse posledice.

Rim, 11. marca. b. Italijanski prestolonaslednik Umberto je imenovan za inspektorja italijanske vojske. Vojvodi od Pistoia in Genue sta imenovana za zborna poveljnika.

Zagrebska vremenska napoved: Poslabšanje vremena.

Dunajska vremenska napoved: Negotovo in čez dan hladneje.

Gradec hitlerjevski

Dopis iz Avstrije.

12. februarja se je porušil program dr. Dollfusa in naporno delo dolgih 5 let je bilo zaman, in skoraj ni več upati, da bo moč avtoritarni režim doktorja Schuschnigga še enkrat oživit v polnem obsegu.

V Avstriji vlada za enkrat navidezni mir, ali za kulisa je burna in daljnosežna premikanja. Pokazalo se je, da vlada nima zadosti zaslonbe med prebivalstvom, da bi ji bilo moč hitlerjeve potisniti v ozadje. Iskati je morala pomoč pri s.o.c. demokrati, ki pa so zahtevali precejšnje koncesije za to pomoč. Oglasil pa se je tudi stari Heimwehr kneza Starhemberga, ki tudi skuša pridobiti vpliv v vladi in na vodilnih mestih dežel. Danes je Avstrija zopet v položaju na koncu leta 1932. Stare stranke: to so domovinska fronta, hitlerjevci, socialni demokrati in Heimwehr Starhemberga stojijo na svojih pozicijah, vsaka z drugimi zahtevami. Malo je verjetno, da bo dr. Schuschnigg moč obvladati ta skrajno napeti položaj, ampak se bo v Avstriji zopet začela silna borba strank med seboj, do končne zmage ene ali druge.

V pošte pridejo v prvi vrsti socialni demokrati in hitlerjevci. Vse druge stranke so vsake zase preslabe, da bi prišle resno v poštev. Močnejša je zveza domovinske fronte s socialisti in Heimwehrom, a za to pomoč bi se moral Schuschnigg odreči več kot polovice Dollfusovega programa. Tudi ni veliko upanja, da bo ta koalicijska zmagovita. Že sedanjí uspehi hitlerjevcev so neopredeljeno veliki, kar jim daje vedno večji pogum. Poleg teh vnanjih uspehov so imeli pa tudi neopredeljeno velike uspehe pri zasebnem glasovanju za pristop in pri pobiranju denarja za »borbeni fond«. Glasovanje v Gradcu po uradih, delavnicah in tovarnah je izkazalo neopredeljeno veliko glasov — 60 — 70%! Pobiranje prispevkov je doneslo ogromne vsote, saj je bil najmanjši dar 5 šilingov, do čim so višji uradniki po 50 šilingov in še več darovali, industriji in trgovci so prispevali po 500—1000 šilingov! »Südmärker« sama je nabrala od 5. do 6. marca v Gradcu ssem 21.000 šilingov, t. j. približno 200.000 dinarjev. To vse pa je le začetek. Drugo pride šele po 22. marcu, ko bodo zopet dovoljeni shodi. Za nedeljo, 27. t. m., ko bodo manifestacije pod imenom »Deutscher Volkstag« po vsej Avstriji, se mrzlično pripravljajo vsi tabori in bati se je, da pride ta dan do velikih demonstracij, in to tem bolj, ker pride v istem času Göring v Avstrijo, ki poseti poleg Dunaja tudi Gradec, Linz, Donawitz in Eisenertz.

To vse kaže, da ne bo moč ugovoriti vala hitlerjancev in da bodo Avstrijo v teku prihodnjih mesecev nadvladali. S tem pa bo dejansko Avstrija že priključena Nemčiji.

Avstrijsko delavstvo, ki je bilo dolgo rezervirano, je te dni izrazito stopilo na plan in na vsakem koraku odločno podpira politiko zveznega kancelerja. Pogajanja zadnjih dni, ki so se vodila med vlado in delavskimi organizacijami, so se po raznih znakih sodeč, končala ugodno s sporazumom, ki je bil sredi eklenjen. Po tem sporazumu so delavci že danes dobili razne koncesije in imajo tudi večjo svobodo v svojem političnem delovanju. Vest o doseženem sporazumu je med delavstvom ugodno vplivala. Vse kaže, da bo delavstvo kot en moč podpiralo dr. Schuschnigga in energično nastopilo proti narodnim socialistom.

Dunaj, 11. marca. c. V večernih urah se je izvedelo, da je nedeljsko glasovanje odloženo, in sicer za nedoločen čas.

Do hudih krvavih spopadov je prišlo zlasti okrog ene po polnoči v Linzu med napadalnim korpusom in narodnimi socialisti. V tem okrožju je bilo ranjenih 8 oseb Demonstracije v Linzu so trajale vso noč do zgodnjih jutranjih ur.

V Palestini — peklenški stroji

Jeruzalem, 11. marca. b. Sabotaža in atentati se nadaljujejo po vsej Palestini. Zaradi tega ima britan. vojno poveljstvo polne roke dela, da vsaj deloma ohrani mir. Včeraj in ponoči so na železniški progi našli tri peklenške stroje. Eden je eksplodiral in pretrgal tračnice, vled česar je bil promet ustavljen. V bližini Jeruzalema pa so arabske tolpe napadle in oropale nekaj vasi. V severni Palestini se nadaljuje bitka med močnimi angleškimi vojaškimi oddelki ter številnimi arabskimi vlašci, ki krepko držijo svoje postojanke. Britanske poveljstvo pošilja neprestano nove okrepitve, vendar pa so bili vsi doseženi napori, da se sovražnik uniči, brezuspešni.

Veliki boji v Španiji

Franco izvaja dobro pripravljene ofenzive

Saragosa, 11. marca. TG. »International News Service« poroča, da je nacionalistična armada generala Franca začela svojo veliko, najbolj skrbno pripravljeno spomladansko ofenzivo na 150 km dolgi fronti v aragonski pokrajini. Francovim četam poveljuje general Yague. Nacionalisti so na tem odseku zbrali vsaj 1500 topov in razpolagajo z velikim številom svežih in najbolj modernih opremljenih čet. V službi napadalne armade je 800 bombnikov.

Republikanske čete so lani v decembru nacionaliste potisnile iz Belchite in jih vrge nazaj v globini kakšnih 25 do 30 km. To pokrajino s mestom istega imena hodejo sedaj nacionalisti zasedati in je to prvi cilj njihove ofenzive. Ofenziva se je začela s srditim topovskim ognjem, ki je trajal celih 48 ur. Nato so čete napadle v treh kolonah, ki jim poveljujejo generali Ballino, Arana in Yague, ki je obenem tudi vrhovni poveljnik vsega odseka. Nacionalisti so na 100 km dolgi fronti ergli republikance iz njihovih postojank ter jih ponekod pognali 20 km nazaj. Borbe so silno srdite in zelo krvave. Republikanska obramba je dobra. Toda nacionalistična armada le ni mogla

vzdržati in so Francove čete prodrle skozi republikansko obrambo kar na širih krajih.

Salamanca, 11. marca. AA. (DNB) Po poročilu nacionalnega vrhovnega poveljstva nadaljujejo na aragonskem bojišču čete generala Franca svoje prodiranje. Nacionalne čete so povsod strle sovražni odpor in prodrle globoko v sovražne kraje. Na levem krilu Belchite so nacionalne čete pri Virgen del Pueblo naletale na močan odpor sovražnika. Nacionalne čete so z naskokom zavzele sovražne postojanke in se polastile Belchite, ki so jo bile avgusta meseca lanskega leta republikanske čete zavzele po enem tednu boja. Nacionalne čete so izkoristile nered sovražnika in so prodrle še dalje. Pri tem so zavzele mnoge vrhove in naselbine, med njimi tudi Noguelas. Izgube sovražnika so zelo velike, na nacionalni strani pa malenkostne. 3500 milijonov je prišlo v ujetništvo, nacionalne čete so razen tega zaplenile ogromne količine vojnega materiala, medtem tudi 5 tankov.

Na madridskem bojišču so nacionalne čete zavzele na področju Sierr Guadame nasprotno postojanko v gorovju Malagosto. Sovražnik je skušal štirikrat zavzeti izgubljene postojanke. Pri tem napadih je imel 500 mrtvih. Med letalskimi boji so naši sestrelili pet sovražnih letal. Poročevalci na bojišču javljajo, da so nacionalne čete v zadnjih dveh dneh zasedle 22 postojank.

Belchita, 11. marca. AA. (Havas) Nacionalisti so prišli v mesto in zavzemajo posamezne hiše na la način, da podirajo vrata in se dvigajo čez balkone v notranjost poslopij. Belchita je popolnoma razdejana. Mesto kaže še bolj žalostno sliko kakor Teruel. Nacionalni oddelki so se zapustili mesto in zasledujejo sovražnika, ki se umika na visoko planoto El Sasso, 3 km vzhodno od mesta. Nacionalna letala ga brez prestanka obstreljujejo s strojnimi. Med ujetniki je tudi večje število milijonov mednarodne brigade.

Na desnem krilu so nacionalne čete prodrle proti Montabanu. Prodiranje je tod zelo težko, ker je zemeljska površina zelo razčlenjena in so mora zaradi tega sovražnik poslužiti svojega avtomatičnega orožja. V središču so včeraj nacionalisti prodrli nad 10 km globoko. Izgube nacionalistov so malenkostne, ker se sovražnik samo umika.

Barcelona, 11. marca. AA. Havas: Vojno ministrstvo objavlja: Nacionalistična ofenziva se nadaljuje. Morali smo izprazniti Pueblo de Alberton, Cortez de Aragon in Ermito di San Gregorio. Izvršili smo več protinapadov in ujeli več vojakov, ki pa so večinoma tuje narodnosti. Pri dveh letalskih borbah je sovražnik izgubil tri dvomotorna letala. Mi smo izgubili šest lovskih letal. Po drugih frontah ni bilo večesar novega.

Jugoslovanski Kurir poroča, da vlada z novimi amandmani zahteva od Narodne skupščine pooblastilo, da najame notranje posojilo v znesku 4 milijard dinarjev. Obrestna mera za novo posojilo bo znašala 6%. Posojilo se bo porabilo za zgraditev naše železniške in cestne mreže, za zgradbo javnih poslopij in za državno obrambo.

„Nemčija zahteva samo to, kar so ji uzeli“

Rim, 11. marca. AA. (Stefani). Državni namestnik za Bavarsko in predsednik nemške kolonialne zveze general v. Epp je imel v fašističnem zavodu za italijansko Vzhodno Afriko zelo zanimivo predavanje o nemških kolonialnih zahtevah. General v. Epp, ki se je pravkar vrnil s potovanja po Libiji, se je zelo pohvalno izrazil o kulturnem, gospodarskem in organizacijskem delu Italije v tej koloniji. Predavatelj je nadalje izjavil, da je našel v Libiji stvari, ki pomenijo triumf močne nacionalne volje. Nato je govoril o socialnih in sodobnih osnovah italijanskega kolonizatorskega dela, poudarjajoč, da skrbi moderna italijanska kolonizacija predvsem za kmeta in delavca. Predavatelj je nato poudaril sorodnost med socialnimi stremeljenji tretjega nemškega cesarstva in fašistične Italije. Svoja izvajanja o nemških kolonialnih zahtevah je general v. Epp zaključil s stavkom, da Nemčija ne zahteva tuja posestva, marveč da ji vrnejo samo to, kar so ji svojas vzeli.

Kriza v Franciji

Pariz, 11. marca. b. V krizi francoske vlade doslej še ni bila zabeležena nobena važnejša sprememba. Pogajanja se vodijo zelo rezervirano in se govori le o širih možnih kompromisih: 1. O štiri vladni ljudske fronte, ki jo pripravlja Leon Blum. Ta rešitev bi pomenila povrnitev k letu 1936; 2. O vladi radikalnih socialcev in socialistov s podporo komunistov. Poučeni krog trdijo, da bi takšna rešitev naletela na velike težave v samem ostanu; 3. O homogeni socialistični vladi, za katero kaže zelo slabo; 4. O razširitvi vlade ljudske fronte, ki bi ji pripadala tudi skupina Reynauda, dalje bi v njo vstopil poslanec demokratske eridine kakor tudi drugi politiki iz centra. Vlada, ki bi bila tako sestavljena, bi se v zunanje-političnem oziru povsem odrekla nevmešavanju v špansko državljansko vojno, v gospodarski politiki pa bi bilo njeno geslo varčevanje.

„Jutro“ bi rado opralo JNS

Belgrad, 11. marca. m. Z. »Jutro« obrambo zaradi napadov poslancev JNS na našo vojsko se bavi tudi današnja »Samoupravac«, ki ugotavlja, da je »Slovenec« čisto točno ugotovil, da je skupščinska opozicija izrazila svoje nepatriotično stališče proti naši vojski o priliki razprave o proračunu ministrstva za vojsko in mornarico. V ostrih tega stališča so se izkazali tudi poslanci kluba JNS »Jutro« skuša prikazati stvar čisto drugače in pravi, da so se poslanci JNS omejili od izpadov Raševića. Toda to, pravi »Samoupravac«, ni točno. Ko je Janko Baričević s patosom, z igralsko pozo z govorilnice dejal, da Raševića »ni v skupščini«, s tendenco, da bi se iz tega napravila

vz nemirnost in senzacija, so poslanci JNS najglasnejše protestirali. Šele tedaj, ko se je videlo, da je Rašević primer čisto navadna mistifikacija in nespretno pripravljen trik, je prišlo do intervencije dr. Vase Jovanovića in Ivančevića. »Samoupravac« nadalje ugotavlja, da se ne sme porabiti, da je klub Janko Baričevića isto kakor klub JNS samo razdeljene so vloge. Vsi člani Baričevićevega kluba so najuglednejši favoriti režima Jevtič-Velja Popovič. Vsi ti ljudje bi morali biti levo krilo JNS, in so najradikalnejši in ostrejši od svoje »matice« Zaradi tega »Jutro« obramba izgublja na vrednosti, ker je to dejstvo naši javnosti znano.

Samomor na Rožniku

Ljubljana, 11. marca. Danes popoldne ob pol 5 so našli ljudje na Rožniku nad starim streliščem obešenega starejšega moža. Poklicali so policijo. Policijeka komisija zdravnika dr. Lužarja in v. nadzornika Močnika je ugotovila, da je obešenec 62-letni delavec in mestni ubožec Jakob Rihar, ki se je pred dnevi poslovil iz mestnega zavetišča, nekaj časa taval po mestu, nato pa šel prostovoljno v smrt. Njegovo truplo je bilo prepeljano v mrtvašnico.

Osebnosti

Belgrad, 11. marca. m. Prosvetni minister je podpisal odlok, po katerem so prevedeni: Jožko Babšek, vršilec dolžnosti upravitelja mešarske šole v Ptuj, za profesorja V. skup. državnega učiteljskega v Mariboru, Friderik Jugočič za profesorja VI. skup. državne realne gimnazije v Murski Soboti, dr. Pavel Gustinčič za profesorja VIII. skup. realne gimnazije v Mariboru. Dragomila Fras, suplentinja na mešarski šoli v Ribnici, je dodeljena ženski realni gimnaziji v Ljubljani.

Z odlokom promotnega ministra so postavljani za uradniške pripravnike: Ivan Flegar, maturant iz Darde pri 12. sekciji za vzdrževanje proge Vraždin pri ravnateljstvu v Valjevu, inž. Ivan Pogačar za uradniškega pripravnika v kurilnici v Mariboru. Ljubiša Jenko za uradniškega pripravnika na postaji Maribor, od koder je nato

po prošnjih prestavljen na postajo Belgrad-Donava, in Večeslav Šiška na postaji Ljubljana-gorenjski kolodvor.

Nadalje so postavljani uradniški pripravniki: Franc Korošec v kurilnici v Mariboru, Rudolf Zupan za dnevničarja pri ravnateljstvu državnih železnic v Ljubljani, Miroslav Bergej iz Zirovnice za dnevničarja v dolžnost prometnega zvanika I. razr., Leopold Bežek iz Leskoveca za dnevničarja, dalje za dnevničarje: Franc Parazin iz Hoč pri Mariboru, Jože Jereb iz Borovnice, Stanko Jereb iz Črnomlja, Rudolf Maver iz Dolnjega dola, Janez Omejc iz Tacna, Karel Riffartevič iz Radenskega vrha, Ivan Štern iz Leskoveca in Josip Segar iz Gornje vasi.

Iz skupščine

Belgrad, 1. marca. m. Na snočnji seji Narodne skupščine je bil dani ob dveh sprejetih tudi proračun za ministrstvo socialne politike in ljudske zdravja. Od Slovencev sta pri tem proračunu govorila dr. Franc K'ar in dr. Andrej Vebler.

Danes Narodna skupščina ni imela seje. Prihodnja seja bo v ponedeljek, 14. marca. Na dnevnem redu je razprava o zaključnih računih in rezervnih kreditih in o finančnem zakonu.

Do ponedeljka bo proučil amandmane kraljevske vlade za finančni zakon tudi skupščinski fin. odbor, ki je za jutri že sklical sejo.

Maršal Blücher - tudi sumljiv

Varšava, 11. marca. Na zadnjem zasedanju izrednega sodišča je bivši šef Čeke, Jagoda, odločno izjavil, da mu je vse zločine, katerih je obtožen, to je zastrupitev Menšikjskega, Kujbiškega, Gorkgeja in njegovega sina, naročil Stalin sam, kakor mu je naročil tudi celo vrsto drugih zločinov.

Razume se, da so vsi ruski listi dobili nalog, da po končani razpravi v najbolj divjih izrazih zahtevajo smrt za vse obtožence. Najbolj se zaganjajo v Jagodo, ki je skušal kompromitirati Stalina, in ga imenujejo največjega podleža na svetu. Obsojbe se bodo izrekle najbrž že v petek zvečer ali v soboto.

Zaupna poročila pravijo, da obtoženci na tajni seji, s katero se je razprava zaključila, niso priznali, da bi bili v zvezi s tujimi veleislami.

V Moskvi so aretirali hčerko Rakovskega, Kristino, ker je eden izmed obtožencev izpovedal, da je prenašala korespondenco med svojim očetom in predstavnik tujih držav. Kristina je odločno izjavila, da je to laž, ki jo je izmislił agent GPU, kljub temu so jo pa odpeljali v Lubjanko.

(Nadaljevanje s I. strani.)

toliko popolna. Zakaj mi vemo, da Stalin zasleduje tudi že Vorosilova in da namerava posaditi na zatožno klop še celo vrsto generalov in diplomatov, ki jih vse dolži najpodernejših zločinov zoper lastni narod in domovino.

Pustimo na strani vprašanje, ali so obtoženci in tisti, ki jim bodo še sledili, res zagrešili vsa ta zločinstva ali ne, ali so krivi teh deliktov ali drugih, v tisti meri, kakor jih dolži državni tožilec, ali v manjši. Tudi si lahko prihranimo vprašanje, zakaj so obtoženci od začetka vsako krivdo zanikovali, potem pa skesano priznali vse in še več. Tudi nas ne mika razglabljanje, ali imamo tu opraviti s takozvano neodgoneljivo tajinstvenostjo ruske duše ali s kakšnimi skrivnostnimi sredstvi, s katerimi se lahko izvejo iz človeka resnični ali vmišljeni zločini, ali pa so močnejše delovale le znane grozovite muke azijskih rabljov — to za razmotrivanje s političnega vidika ni važno. Prijatelj boljševiške Rusije si bo moral zastaviti nelzbežno alternativo. Če je vse, česar Stalin dolži prvake oktobrske revolucije, Ljeningovo staro gardo, svoje sodelavce vseh dvajset let sovjetskega režima, zraven pa najboljše strokovnjake rdeče vojske in znanstvene korifeje, potem ni mogoč noben drug zaključek, kakor ta, da so vsi poglavitni stebri ruske komunistične vladavine trhli, gnili, manjvredni subjekti brez vsake morale, ki so zmogni izdajalstva naroda, domovine, države pa najpodernejšega umora, samo da si osvojijo oblast, odstranijo svoje tekmece in si zavajujejo najbolj donosna in topla mesta. Če pa jih Stalin dolži takih strahotnih zločinov po nedolžnem, potem je on prava zver v človeški podobi, najhrebobiznejši tiran vseh vekov, čigar krvoločnost meji na norost. In kaj naj v obeh slučajih sodimo o narodu, ki vse to mirno trpi kakor čreda topih sužnjev? Kaj poročajo na to simpatizerji sovjetske vladavine, ko so sedaj izvedeli, kakšni ljudje so zasnovani in ustanovili boljševiško vtor-državo, ako namreč verjamejo Stalinu. Če pa smatrajo Ljeningove prve in najzvestejše tovariše za nedolžne žrtve, kakšen pridevek zasluži Stalin, ki je dozdaj v njihovih očeh veljal za enega največjih mož zgodovine, ki mu je usoda namenila mesto in čast obnovitelja sveta s pomočjo ruskega genija? Tudi drugi veliki državniki so marsikaj zagrešili v svoje namene, toda takega moralnega pretresa, kakor ga je povzročil Stalin s temi procesi, ki so gotovo vrhunec justičnega zločina (če so obtoženci nedolžni), menda ni zagrešil še noben politik krščanske ere; bolj pošteno so bili tisti trinoči, ki so svoje žrtve brez takih juridičnih prevar dali enostavno poklati.

Pomisliti pa moramo še to, da nimamo v

tem slučaju opraviiti s politiki stare šole, kapitalističnih režimov, »gnilega zapada«, ampak z voditelji in s sistemom, ki se proglašajo za rešitelja človeštva od trinoštva, suženjstva in človeka nevrednega položaja, za preroke nove, globlje socialne morale in lepšega življenja. Niso še pretekli trije meseci, ko je bila iz Rusije po vsem svetu oznanjena parola, da Stalin pripravlja »novo in popolno demokracijo, da ji je v Rusiji že položil temelje in da si bo iz Moskve mirno osvojila ves svet v »konstruktivnem delu« roko v roki z vsemi buržuji, ki so dobre volje. In prijatelji ter občudovalci tega socialnega evangelija in bodoče demokratične človečanske kulture so pridno zapeli v skupnem zboru, kako da se bodo odslej vsi narodi združili v eno kolo, da pod vodstvom USSR porazijo vse trinoge, sovražnike demokracije in tlačitelje politične ter duhovne svobode. Sedaj pa so primorani ugotoviti, da so bili globoko prevarani, zakaj sistem, ki vodi v lastni državi do takih posledic, ki rušijo vsako svobodo, moralo in človečanske principe, pač ni zmožen, da bi prerajal svet v luči demokracije, humanitete in brezpogojne pravice.

Nekateri se v svojem globokem razočaranju tolažijo, češ, vsaka revolucija je požrla svoje otroke. Stalin že ve, kaj dela: če iztrebi vse svoje nasprotnike, bo Rusija konsolidirana. Mislimo, da v tem odgovoru tiči velika samoprevara. Francoska revolucija, ki primeroma ni bila nič manj daleko in globokosežna ko ruska in je prelivala ogromne potoke krvi, se je v štirih, petih letih izdajala in pomirila, sovjetska Rusija pa še v dvajsetem letu revolucije doživlja strahoto krvoprolitja, maščevanja in preganjanja, ki še ni doseglo viška, ampak obeta postati še groznejše. To je gotovo abnormalno. Procesi pa so pokazali, da opozicija ne upada, ampak da še dalje bolj raste v šir in na globoko, da se razlezuje v najrazličnejše smeri, v desničarsko in levičarsko, da je enotnost boljševizma gola utvara, ki jo diktator vzdržuje le s skrajno silo in da se v tem oziru komunistični režim prav nič ne ločuje od carskega v zadnjih desetletjih svojega razpada, ki je tudi gromadil procese na procese, ne da bi dosegel svojega cilja. Kdo naj potem verjame, da bo Stalin s potoki krvi Rusijo konsolidiral? S pomočjo ljudi, ki se že dvajset let samo pripravajo o vsaki črki svojega sistema in drug drugemu ne zaupajo ter vidijo v svojem sodelavcu opasnega tekmeča in sovražnika v borbi za oblast, ki se ga je treba čimprej iznebiti?

O zunanje-političnih posledicah moskovskega procesa ni treba veliko govoriti. Eu sam pogled v francoske liste dokazuje, kako silno je Stalin kompromitiral Rusijo, ko jo je sam postavil na sramotni oder.